

Labas meitenes
rokasgrāmata
slepka vību
atklāšanai

HOLLY JACKSON

A Good
Girl's
to Guide
Murder

HOLLIJA DŽEKSONE

Labas meitenes
rokasgrāmata
slepka vību
atklāšanai

No angļu valodas tulkojusi
Ieva Elsberga

821.111-93

Dž 390

Holly Jackson

A GOOD GIRL'S GUIDE TO MURDER

Originally published in English by Farshore, an imprint of HarperCollins Publishers Ltd, The News Building, 1 London Bridge St, London, SE1 9GF under the title A Good Girl's Guide to Murder.

Copyright © Holly Jackson 2019

Cover image © Shutterstock

Translated under licence from HarperCollins Publishers Ltd.

The author asserts the moral right to be acknowledged as the author of this work.

Holija Džeksone

LABAS MEITENES ROKASGRĀMATA SLEPKAVĪBU ATKLĀŠANAI

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*

Projekta vadītāja *Marika Taube*

Redaktore *Daina Grūbe*

Korektore *Patricija Šteinberga*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4426.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Tulkojums latviešu valodā, Ieva Elsberga, 2024

© Literārā apdare, izdevums latviešu valodā, Apgāds Zvaigzne ABC, 2024
ISBN 978-9934-32-584-7

Mammai un tētīm –
savu pirmo darbu veltu jums.

I DAŁA,

IAG

Atzinība par
akadēmisko
sasniegumu

PADZIĻINĀTĀS KVALIFIKĀCIJAS PROJEKTS 2017/2018

Kandidāta numurs

4169

Kandidāta pilns vārds

Pīpa Fica-Amobi

A daļa: kandidāta pieteikums

Aizpilda kandidāts

- Ar tematu saistītie mācību priekšmeti vai jomas
Angļu valoda, žurnālistika, pētnieciskā žurnālistika, krimināllikums

Kvalifikācijas projekta pagaidu nosaukums

Pētījuma temats ir jāizsaka apgalvojuma/jautājuma/hipotēzes formā.

Pētījums par Endijas Bellas pazušanas lietas izmeklēšanu Litkiltonā 2012. gadā.

Detalizēts ziņojums par tradicionālo plašsaziņas līdzekļu un sociālo mediju nozīmīgo lomu policijas izmeklēšanā, izmantojot Endijas Bellas lietu kā piemēru. Presē izteiktie pieņēmumi par Selu Singu un viņa iespējamo vainu.

- Sākotnējie resursi

Intervija ar pazdušo personu ekspertu, intervija ar vietējo žurnālistu, kas ziņoja par izmeklēšanu, raksti avīzēs, intervijas ar vietējiem iedzīvotājiem. Grāmatas un raksti par policijas procedūrām, psiholoģiju un plašsaziņas līdzekļu lomu.

Darba vadītāja komentāri

Pipa, kā jau esam runājušas, šis ir ārkārtīgi sensitīvs temats. Ir runa par briesmīgu noziegumu, kas noticis mūsu pilsētā. Zinu, ka tevi pārlicināt neizdosies, bet projekts tiek pieņemts tikai ar nosacījumu, ka netiek pārkāpti ētikas principi. Man šķiet, ka darba gaitā tev ir jāatrod konkrētāks skatpunkts, pārāk nekonzentējoties uz sensitīviem jautājumiem.

Un runāšu bez aplinkiem – nedrīkst būt **NEKĀDS KONTAKTS** ar šajā lietā iesaistītajām ģimenēm. Šāds kontakts tiks uzskatīts par ētikas pārkāpumu, un projekts tiks diskvalificēts. Un nepārpūlies. Jauku vasaru!

Kandidāta apliecinājums

Apliecinu, ka esmu izlasījusi un sapratusi nosacījumus attiecībā uz negodīgu praksi, kuri ir ietverti paziņojumā kandidātiem.

Paraksts

Pipa Fica-Amobi

Datums

18/07/2017

Pirmā nodaļa

Pipa zināja, kur viņi dzīvo.

Litliltonā visi zināja, kur viņi dzīvo.

Tā māja bija mazpilsētiņas spoku nams – garāmejot cilvēki pielika soli, rīkle aizžņaudzās, vārdi izplēnēja neizteikti. Klaiģājoši skolās bērni mājupceļā sacentās, kurš pirmais pieskries pie sētas un pieskarsies vārtiem.

Bet namā nebija nekādu rēgu, tikai trīs cilvēki, kas mēģināja vadīt savas dienas tāpat kā senāk. Šajā mājā lampas neizdzisa un neiegaismojās pašas no sevis, krēsli negāzās, neredzamas rokas grūsti. Bija tikai melni, ar krāsas baloniņu uzpūsti vārdi *paklīdeņu ģimene* un ar akmeņiem izsistas logu rūtis.

Pipa vienmēr bija prātojusi, kālab viņi nepārceļas. Vajadzības it kā nebija, viņi nebija nodarījuši neko ļaunu. Tomēr Pipa nespēja saprast, kā var tā dzīvot.

Pipa zināja daudz ko. Viņa zināja, ka hipopotomonstroseskvipedalifobija ir bailes no gariem vārdiem, ka mazuli piedzimst bez ceļu kauliem; viņa varēja vārds vārdā atkārtot labākos Platona un Katona citātus un atcerējās, ka pasaulē ir vairāk nekā četri tūkstoši kartupeļu šķirņu. Tomēr Pipa nezināja, kā Singi rod sevī spēku šeit palikt. Šeit, Kiltonā, kur viņus nospiež tik daudz zīmīgi ieplestu acu, skaļos čukstos izteiktu piezīmju, kaimiņu sarunu, kas vairs nespēj tālāk par dažām pieklājības frāzēm.

Tīrā nelaime, ka nams atradās tik tuvu Litliltonas ģimnāzijai, kur bija mācījušies Endija Bella un Sels Sings un kur Pipa vēl atgriezīsies uz pēdējo mācību gadu pēc dažām nedēļām, kad augusta kveldētā saule jau iegrimis septembrī.

Pipa apstājās un uzlika roku uz vārtiem, ar vienu kustību kļuvusi drosmīgāka par pusi pilsētiņas pusaudžu. Meitenes skatiens slīdēja pa taku uz mājas durvīm. Attālums bija nieka dažas pēdas, bet starp vietu, kur stāvēja Pipa, un nama ieeju pletās nepārvarams bezdibenis. Iespējams, viņas ideja ir ļoti slikta – Pipai tas bija ienācis prātā. Rīta saule karšēja, un meitene juta, kā džinsos tērptās kājas pacelēs jau sāk svīst. Slikta doma vai pārdroša doma. Izcilākie vēstures piemēri liecināja, ka pārdrošība vienmēr ir labāka par piesardzību. Šie vārdi spēja attaisnot pat sliktākās idejas.

Pārvarējusi bezdibeni, meitene piegāja pie durvīm un, mirkli pavilcinājusies, trīsreiz pieklauvēja. Pretī lūkojās pašas atspulgs: gari, tumši mati, ko saule galos izbalinājusi par toni gaišākus, bāla seja, kuru nebija spējusi apbrūnināt pat nule Dienvidfrancijā aizvadītā nedēļa, un vērīgas, brūngani zaļas acis ar apņēmīgu skatienu.

Nožvadēja ķēde, divreiz noklakstēja atslēga, un durvis atvērās.

– Sveika! – jauneklis uzrunāja Pipu, turēdams puspievērtās durvis ar plaukstu. Pipa pamirkšķināja, lai neblenztu, tomēr nespēja novērsties. Šis puisis tik ļoti līdzinājās Selam – tam pašam, kurš bija redzēts televīzijas ziņās un laikrakstos. Selam, kurš jau sāka pagaist no Pipas pusaudzes atmiņas. Ravi bija tādi paši melni, nekārtīgi, atpakaļ atglausti mati, biezās, augstu izliktas uzacis un tumsnēji brūngana āda.

– Sveika! – Ravi atkārtoja.

– Ē... – Pipa neattapa laikus pārslēgties, lai mēģinātu izturēties šarmanti. Smadzenes bija aizņemtas, prātojot, ka Ravi – atšķirībā no Sela – zodā ir bedrīte, gluži kā viņai pašai. Un kopš pēdējās tikšanās viņš bija izstiepies vēl garāks. – Ē... piedod, sveiks! – Meitene neveikli pamāja un uzreiz to nožēloja.

– Sveika!

– Sveiks, Ravi! – Pipa sacīja. – Es... ja gadījumā mani nepazīsti... es esmu Pipa Fica-Amobi. Pirms aizgāji no skolas, es mācījos divas klases zemāk.

– Labi...

– Es tikai gribēju pajautāt, vai varu palūgt, lai atvēli man mirkli laika? Nu, ne gluži mirkli... vai zināji, ka mirklis ir pavisam īsta laika mērvienība? Tā ir viena sekundes simtdaļa... Varbūt vari man atvēlēt vairākus mirklus?

Ak Dievs, tieši tā notika vienmēr, kad Pipa sanervozējās vai bija iedzīta stūrī: viņa sāka bārstīties ar bezjēdzīgiem faktiem, ko maskēja kā sliktus jokus. Un vēl – sanervozējusies Pipa pēkšņi kļuva izsmalcināta, vairs neizturējās kā parasta vidusšķiras pārstāve, bet vārgi mēģināja imitēt augstāko sabiedrības slāni. Kad gan viņa visā nopietnībā bija lietojusi vārdu “mirklis”?

– Ko? – Ravi pajautāja, izskatīdamies apmulsis.

– Piedod, nekas, – Pipa atguvusies sacīja. – Tātad... es skolā pašlaik rakstu savu PKP un...

– Kas ir PKP?

– Padziļinātās kvalifikācijas projekts. Tas ir tāds projekts, pie kura skolēns strādā neatkarīgi, paralēli galvenajiem priekšmetiem. Var izvēlēties vienalga kādu tematu.

– Ā, es skolā tik tālu netiku, – puisis noteica. – Aizgāju prom, tiklīdz bija iespējams.

– Mjā... es iedomājos – varbūt tu būtu ar mieru sniegt interviju manam projektam.

– Par ko tas ir? – Tumšās uzacis nolaidās zemāk virs acīm.

– Ē... par to, kas notika pirms pieciem gadiem.

Ravi skaļi izpūta gaisu, un augšlūpa pacēlās, vēstot par draudošu dusmu eksploziju.

– Kāpēc? – viņš noprasīja.

– Es domāju, ka tavš brālis to neizdarīja, un centīšos to pierādīt.

Darba žurnāls – 1. ieraksts

Intervija ar Ravi Singu ieklānata piektdien pēcpusdienā (izmantojot sagatavotos jautājumus).

Uzrakstīt Andželas Džonsones intervijas transkripciju.

Darba žurnāla mērķis ir reģistrēt visus pētniecības gaitā sastaptos šķēršļus, progresu un gala ziņojuma mērķus. Mans darba žurnāls būs mazliet citāds: es te pierakstīšu visu paveikto pētniecības darbu, kā būtisko, tā nebūtisko, jo pagaidām vēl nezinu, kāds būs mans slēdziens, un nezinu, kas beigu beigās izrādīsies nozīmīgs. Mērķis man nav skaidrs – vienkārši jānogaida un jāpaskatās, kādā situācijā būšu pētījuma beigās un kādu eseju varēšu par to uzrakstīt. [Sāk likties, ka šī ir tāda kā dienasgrāmata???

Es ceru, ka tā *nebūs* tāda eseja, kā stāstīju misis Morganai. Ceru, ka tā būs patiesība. Kas patiesībā notika ar Endiju Bellu 2012. gada 20. aprīlī? Ja Selijs jeb Sels Sings viņu nenogalināja – un mana nojauta vēsta, ka tā nebija, – kurš tad to izdarīja?

Nedomāju, ka tiešām atrisināšu šo lietu un atklāšu, kurš nogalināja Endiju. Es neesmu policiste, kam pieejama tiesu medicīnas laboratorija (tas tā kā būtu skaidrs) un neesmu arī ķerta. Bet ceru, ka mans pētījums atklās faktus un liecības, kas viesīs šaubas par Sela vainu un vedinās uz domām, ka policija kļūdījās, slēdzot lietu un nerokot tālāk.

Tātad manas metodes būs šādas: intervēt lietai pietuvinātos, sīki un smalki izpētīt medijus un izvirzīt neprātīgas, NEPRĀTĪGAS teorijas.

[TIKAI NEPIEĻAUT, KA KAUT KO NO ŠĪ IERAUDZĪTU MISIS MORGANA!!!]

Pirmajā pētījuma posmā ir jānoskaidro, kas notika ar Andreu Bellu, kuru visi sauca par Endiju, un jāizdibina apstākļi, kas saistīti ar viņas pazūšanu. Šo informāciju es iegūšu no tāgada rakstiem un policijas preses konferenču materiāliem.

[Ierakstīt atsaucējus jau tagad, lai tas nebūtu jādarā vēlāk!!!]

Kopēts no valsts ziņu dienesta, kas pirmais vēstīja par meitenes pazūšanu.

“Andrea Bella (17) pagājušajā piektdienā ir pazudusi no savām mājām Litlkiltonā Bakingemšīrā.

Meitene devusies prom no mājām ar savu mašīnu – melnu *Peugeot 206* –, paņemot līdzi mobilo tālruni, taču ne apģērbu. Policija sauc šo pazušānu par “pilnīgi neraksturīgu”.

Policijas spēki visu nedēļas nogali ir ķemmējuši mežu netālu no ģimenes mājvietas.

“Andrea, dēvēta par Endiju, ir baltādainā, augums – piecas pēdas un sešas collas, gari, gaiši mati. Pazušanas dienā varēja būt ģērbusies tumšos džinsos, īsā, zilā džemperī.”¹

Vēlāk rakstos parādījās vairāk informācijas par to, kad Endija pēdējoreiz redzēta dzīva, un par iespējamo nolaupīšanas laiku.

Endiju Bellu “pēdējoreiz dzīvu redzēja viņas jaunākā māsa Beka aptuveni plkst. 22.30 – 2012. gada 20. aprīlī.”²

Šo informāciju otrdien, 24. aprīlī, preces konferencē apstiprināja policijas pārstāvis: “Novērošanas kameru ieraksti, kas uzņemti pie *STN* bankas Haistrītā Litlkiltonā parāda, ka Endijas automašīna aptuveni plkst. 22.40 ir redzēta braucam virzienā prom no viņas mājām.”³

Endijas vecāki Džeisons un Dona Belli stāsta, ka meita “[viņiem] solīja atbraukt pretī uz viesībām plkst. 00.45”. Kad Endija tā arī neatbrauca un neatbildēja uz tālruņa zvaniem, vecāki sāka apzvanīt meitas draugus, lai noskaidrotu, vai kādam no tiem ir zināma Endijas atrašanās vieta. Džeisons Bells “plkst. 3.00 sestdienas naktī piezvanīja policijai un ziņoja par meitas pazušānu”⁴.

Tātad – lai kas tovarak notika ar Endiju Bellu, tas atgadījās laikā no plkst. 22.40 līdz plkst. 00.45.

Šķiet, te būtu laba vieta telefonintervijas atšifrējumam no vakardienas sarunas ar Andželu Džonsoni.

¹ www.gbtn.co.uk/news/uk-england-bucks-54774390 23/04/12

² www.thebuckinghamshiremail.co.uk/news/crime-4839 26/04/12

³ www.gbtn.co.uk/news/uk-england-bucks-69388473 24/04/120

⁴ Forbes, Stanley, 2012, ‘The Real Story of Andie Bell’s Killer’, *Kilton Mail*, 1/05/12, pp. 1–4.

Intervija ar Pazudušo personu reģistra speciālisti Andželu Džonsoni – transkripcija

Andžela: Hallo!

Pipa: Labdien, vai Andžela Džonsone?

Andžela: Jā, es esmu Andžela. Vai tā ir Pipa?

Pipa: Jā, liels paldies, ka atbildējāt uz manu e-pastu.

Andžela: Nav par ko.

Pipa: Vai jums nebūtu iebildumu, ja es šo interviju ierakstītu, lai vēlāk varētu atšifrēt un izmantot savam projektam?

Andžela: Jā, lai notiek. Piedod, man ir tikai kādas desmit minūtes laika. Ko tu gribētu zināt par pazudušajām personām?

Pipa: Es iedomājos – varbūt jūs man varētu izstāstīt, kas notiek, kad cilvēku piesaka kā pazudušu. Kāda ir procedūra un pirmie soļi policijas izmeklēšanā?

Andžela: Tātad – kad kāds piezvana uz ārkārtas numuru 999 vai 101 un paziņo, ka cilvēks ir pazudis, policija mēģina noskaidrot pēc iespējas vairāk detaļu, lai identificētu iespējamus riskus pazudušajam un varētu atbilstoši reaģēt. Pirmajā sarunā lūdz nosaukt tādas detaļas kā personas vārds, vecums, apraksts, apģērbs, kādā persona pēdējoreiz redzēta, pazušanas apstākļi. Tiek jautāts, vai nozūšana šai personai ir raksturīga, kā arī lūdz sniegt ziņas par iesaistītajiem transportlīdzekļiem, ja tādi ir. Pēc šīs informācijas saņemšanas policija nosaka, vai gadījums ir augsta, zema vai vidēja riska.

Pipa: Un kādi apstākļi padarītu to par augsta riska gadījumu?

Andžela: Ja pazudušais vecuma vai kādu fizisku traucējumu dēļ ir uzskatāms par piederīgu neaizsargātām personu grupām, tas ir augsta riska gadījums. Ja nozūšana ir neraksturīga, tas var norādīt uz ļaunprātīga nodarījuma iespējamību, tāpēc arī to uzskata par augsta riska gadījumu.

- Pipa: Hm, tātad, ja pazudušajai personai būtu septiņpadsmit gadi un pazušānu uzskatītu par neraksturīgu, tas būtu augsta riska gadījums?
- Andžela: Jā, protams, jo ir iesaistīta nepilngadīga persona.
- Pipa: Kā policija reaģētu augsta riska gadījumā?
- Andžela: Nu, uz vietas, kur persona pazudusi, uzreiz dotos policisti. Policijai būtu nepieciešama papildinformācija par pazudušo, arī par viņa draugiem un partneri, par veselības stāvokli, kā arī bankas dati – pazudušo var atrast, ja tas mēģina izņemt naudu. Būtu vajadzīgas arī vairākas nesenās fotogrāfijas, un augsta riska gadījumos tiek ņemti arī DNS paraugi, gadījumā ja tie būtu nepieciešami turpmākajā tiesu izmeklēšanā. Ar mājas īpašnieku piekrišanu tiktu veikta pamatīga īpašuma pārmeklēšana, lai pārliecinātos, ka pazudušais nav paslēpies turpat, un lai noskaidrotu iespējamus pavadienus. Tāda ir parastā procedūra.
- Pipa: Tātad policija uzreiz meklē pazīmes, kas varētu liecināt, ka pazudušais ir kļuvis par nozieguma upuri?
- Andžela: Tieši tā. Ja pazušānu apstākļi ir aizdomīgi, policistiem vienmēr piekrodina: šaubu gadījumā viņiem jāuzskata, ka ir notikusi slepkavība. Protams, nogalināto procents starp pazudušajiem ir ļoti neliels, bet policistu pienākums ir jau no izmeklēšanas sākuma dokumentēt visus pierādījumus kā slepkavības izmeklēšanā.
- Pipa: Un kas notiek, ja sākotnējā mājas pārmeklēšanā nekas nozīmīgs netiek atklāts?
- Andžela: Tādā gadījumā meklēšanu turpina tuvākajā apkārtnē. Iespējams, tiek pieprasīta telefona informācija. Policija iztaujā draugus, kaimiņus – visus, kas varētu sniegt būtisku informāciju. Ja pazudušais ir jaunietis vai pusaudzis, tad vecāks, kas ziņojis par pazušānu, diez vai pazīst visus atvases draugus un paziņas. Vienaudži ir labs avots, no kā iegūt citu svarīgu kontaktinformāciju, teiksim, slepenu draugu vai ko tamlīdzīgu. Parasti tiek izveidota arī preses paziņojumu stratēģija, jo šādās situācijās informācija medijos var izrādīties ļoti noderīga.